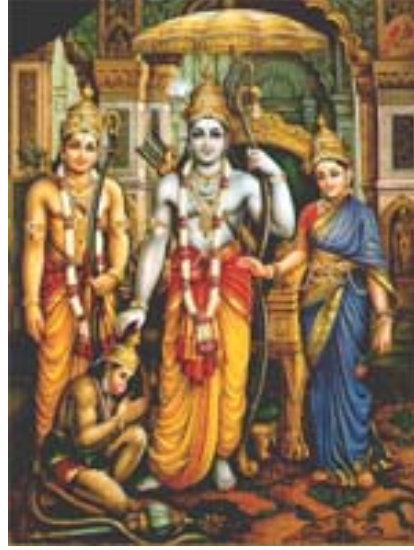

કિષ્કિંધાકાંડ

ગોસ્વામી શ્રી તુલસીદાસજી વિરચિત
રામચરિતમાનસ

ભાવાત્મક પદ્યાનુવાદ
શ્રી યોગેશ્વર

NOTICE

सर्व हक्क लेखकने स्वाधीन

All rights reserved by Author

The content of this e-book may be used as an information resource. Downloading or otherwise transmitting electronic copies of this book or portions thereof, and/or printing or duplicating hard copies of it or portions thereof is authorized for **individual non-profit use ONLY**. Any other use including the reproduction, modification, distribution, transmission, republication, display or performance of the content of this book for commercial purposes is strictly prohibited.

Failure to include this notice on any digital or printed copy of this book or portion thereof; unauthorized registration of a claim of copyright on this book; adding or omitting from the content of it without clearly indicating that such has been done; or profiting from transmission or duplication of it, is a clear violation of the permission given in this notice and is strictly prohibited. Violators will be prosecuted.

Permission for use beyond that specifically allowed by this notice may be requested in writing from Swargarohan, Danta Road, Ambaji (North Gujarat) INDIA.

श्री योगेश्वरशु

(१५ अगस्त, १९२१ - १८ मार्च, १९८४)

"मनुष्य शुवननुं ऐकमात्र ध्येय परमात्मानी प्राप्तिनुं ऐ."

અનુક્રમ

1. આરંભ
2. જયંતનો પ્રસંગ
3. અત્રિમુનિના આશ્રમમાં
4. અનસૂયાનો ઉપદેશ
5. રાક્ષસોના નાશની પ્રતિજ્ઞા
6. સુતીક્ષ્ણ મુનિને દર્શન થાય છે
7. અગસ્ત્ય ઋષિના આશ્રમમાં
8. પંચવટીમાં
9. શૂર્પણખાનો પ્રસંગ
10. રાવણ અને મારીચ
11. સીતાહરણ
12. જટાયુની સેવા
13. જટાયુને રામદર્શન
14. શબરીનો સમાગમ
15. વનમાં આગળ
16. નારદજીનો મેળાપ
17. સંતના લક્ષણો

આરંભ

કુન્દેન્દીવરસુન્દરાવતિબલૌ વિજ્ઞાનધામાવુભૌ
શોભાદ્યૌ વરધન્વિનૌ શ્રુતિનુતૌ ગોવિપ્રવૃન્દપ્રિયૌ।
માયામાનુષરૂપિણૌ રઘુવરૌ સદ્ધર્મવર્મૌ હિતૌ
સીતાન્વેષણતત્પરૌ પથિગતૌ ભક્તિપ્રદૌ તૌ હિ નઃ ॥ ૧ ॥

જે છે સુંદર નીલ પદ્મ સરખા ને કુંદ જેવા, બલી
શોભાસાગર જ્ઞાનધામ ધનુવિદ, વેદે સ્તવ્યા સર્વદા,
ગોવિપ્રપ્રિય ધર્મવર્મ હિતકૃત્ સૌ બંધનોને હરે,
સીતાન્વેષણલીન જે વિહરતા વેઠી વ્યથાને વને,
માયામાનુષ રામલક્ષ્મણ સદા, ભક્તિ અમોને ધરે.

બ્રહ્મામ્બોધિસમુદ્ભવં કલિમલપ્રધ્વંસનં ચાવ્યયં
શ્રીમચ્છમ્ભુમુખેન્દુસુન્દરવરે સંશોભિતં સર્વદા।
સંસારામયભેષજં સુખકરં શ્રીજાનકીજીવનં
ધન્યાસ્તે કૃતિનઃ પિબન્તિ સતતં શ્રીરામનામામૃતમ ॥ ૨ ॥

લાઘેલું શ્રુતિસિંધુથી, કલિમલવિધ્વંસક, અવ્યય,
શોભે સુંદર શ્રેષ્ઠ શંભુમુખમાં, દે શાંતિ જે અક્ષય;
સંસારામય દિવ્ય ઔષધ સમું, શ્રી જાનકીજીવન
પુષ્યાત્મા સહુ ધન્ય પાન કરતા શ્રી રામનામામૃત.

*

જ્ઞાનખાણ અધનાશિની, માતા મુક્તિતણી,
શંભુ ભવાની જ્યાં વસે લેતાં ક્લેશ હણી;

કેમ સેવવી તે નહીં સ્નેહથકી કાશી;
તીર્થપુરી માને પરમ મુક્તિ અભિલાષી.

ઉગારતાં સુરવૃંદને કર્યું વિષમ વિષપાન
એ શંકરશા અન્ય છે જગમાં કોણ કૃપાળ.

મંદબુદ્ધિ મન ના ભજે એ શંકરને કેમ,
મૂઢતા તજી એમનાં ચરણોમાં કર પ્રેમ.

*

હનુમાન અને સુગ્રીવ

શ્રી રઘુનંદન આગળ ચાલ્યા, ઋષ્યમૂક ગિરિ પાસે આવ્યાં;
સચિવસહિત સુગ્રીવ રહે ત્યાં, પેખ્યા ઉભય અતુલબળ વનમાં.

અતિ સમીત બોલ્યો હનુમાન, પુરૂષ ઉભય બળરૂપનિધાન,
ધરી બ્રહ્મચારીનું રૂપ જાણો સત્વર મૂળ સ્વરૂપ.
સુહૃદ હોય વાલિતણા જો ગિરિને છોડી નાસું તો.

વિપ્રરૂપ ધારી હનુમાન કહેવા લાગ્યા કરી પ્રણામ
કોણ શ્યામ ગૌર તમે વીર, ફરો કેમ ક્ષત્રિયશરીર,
કોમળ પદ છે ભૂમિ કઠોર, ચાલો લેશ કરી ના શોર.

મૃદુલ મનોહર સુંદર અંગ, સહો સંકટો કેમ અનંત;
નર નારાયણ બંને છો, ત્રિદેવમાંથી પ્રગટ્યા કો?

જગકારણ ભવતારણ ભંજન ધરણીભાર
અખિલ વિશ્વપતિ કે તમે ધર્યો મનુજ અવતાર?

*

કોશલેશ દશરથસુત બે, નામ રામ ને લક્ષ્મણ છે,
પાળવા અમે પિતાવચન આવ્યા સંકોચ વગર વન.

સુકુમારી સાથે નારી, હરી ગયો રાક્ષસ ભારી;
વનમાં શોધ અમે કરતા, વિરહવ્યથા સાથે ફરતા.

અમે અમારી કથા કહી, તમે પણ કહો કથા સહી,
પ્રભુને પરખીને હનુમાન પડ્યા પદમહીં કરી પ્રણામ.

એ સુખનું વર્ણન ના થાય, બની પ્રેમથી પુલકિત કાય;
પ્રભુનો વેશ સરળ જોયો, પ્રાણ ઓળખીને મોહ્યો.

ધીરજ ધરતાં સ્તવન કર્યું, સ્તોત્ર સુખતણું પરમ વહ્યું;
પૂછ્યું મેં તો સહજપણે, પૂછો નરસમ કેમ તમે?

માયાવશ ભૂલીને ભાન ફરું ધરીને હું અજ્ઞાન,
ઓળખ્યા નહીં પ્રભુને મેં, તમે ઓળખ્યો પણ ના શેં?

મંદ મોહવશ દીન હું કુટીલ હૃદય અજ્ઞાન
થતાં મને વિસરી ગયા દીનબંધુ ભગવાન.

ઘણાં અવગુણ મારામાં નાથ, તોય છોડવો ના ઘટે સાથ;
તમે ભૂલો તો ચાલે કેમ, હોય પ્રભુનો તો પાવન પ્રેમ.

માયાસંમોહિત જોકે જીવ તરે અનુગ્રહથી તમ શિવ !
તમે વરસો કૃપાની ના વર્ષા તો તો જીવ બધા રહે તરસ્યા.

કર્યું ભજન નથી મેં કાંઈ, વળી સાધના ના કરી સાંઈ;
રહે સેવક સ્વામી ભરોસે માતા બાળકને વળી પોષે.
તેમ ભક્તને ચિંતા કરી ના, પ્રભુ સંભાળે એને જગે આ.

પડ્યા ચરણોમાં અંજનીપુત્ર, ધાર્યું પોતાનું અસલ સ્વરૂપ;
આપ્યું રામે આલિંગન ત્યારે, કર્યા શીતળ અશ્રુની ધારે.

તમે કપિવર ઓછું ના આણો, પ્રિય અનુજથી દ્વિગુણિત જાણો;
મને સમદર્શી સઘળા જાણે, છતાં ભક્ત વસે મારા પ્રાણે.

અનન્ય ગતિ સેવક મને પ્રિય છે અધિક ખરે,
પ્રિય અપ્રિય જોકે મને કોઈયે ન મળે.

એ અનન્ય જેની કદી મતિ ન મટે હનુમંત,
હું સેવક સચરાચર રૂપ પરમ ભગવંત.

પેખી પવનસુત પતિ અનુકૂળ હરખ્યા, મટી બધીયે શૂળ,
વદ્યા શૈલ પર કપિપતિવાસ, એ સુગ્રીવ આપનો દાસ.

કરો મિત્રતા એની સાથ દીન સમજતાં પકડી હાથ
અર્પો આલંબન પ્રેમે, અભય બનાવી દો રે'મે.

કરાવશે સીતાની ખોજ યોદ્ધાગણ મોકલતાં રોજ;
કહી શાંતિથી સર્વ કથા શમાવતાં સઘળીયે વ્યથા.

ખભા ઉપર આસન આપ્યું, અંતર ગિરિકેટું કાપ્યું;
સુગ્રીવે નિરખીને રામ માન્યો જન્મ ધન્ય કૃતકામ.

સાદર મળી કર્યા પ્રણિપાત, ભેટ્યાં ભાવે બંને ભ્રાત;

કપિવર વિચારવા લાગ્યો, સંશય ચિત્તમહીં જાગ્યો.

અરે વિધાતા રામ આ બનશે મારા મીત?
હનુમાને એ ઉભયની કહી કથા ને રીત
પાવકને સાક્ષી કરી બાંધી પાવન પ્રીત.

કરી પ્રીત અંતર ના રાખ્યું; રામચરિત અનુજે સહુ ભાખ્યું;
કહ્યું કપિએ નયનભરી વારિ, મળશે પ્રિય મિથિલેશકુમારી.

એક વાર મુજ મંત્રી સાથ બેઠો ગિરિ પર કરી વિચાર,
ગગનપંથ નિરખી નારી પરવશ વિલાપથી ભારી.

રામ રામ હા રામ કહી અસહ્ય સંકટને ન સહી,
નાખ્યું વસ્ત્ર હતું ત્યારે એણે પર્વત પર પ્યારે.

વસ્ત્ર વિલોકીને શ્રીરામ કરવા લાગ્યા શોક તમામ,
હૃદય લગાવી ઘડી રહ્યા, વ્યથા તણા બે વચન કહ્યાં

શોક તજો સુગ્રીવ વદ્યો, ધૈર્ય ધરો ને સ્થૈર્ય સજો;
સહાય સર્વપ્રકાર કરીશ, શોક તમારો સકળ હરીશ.

સીતાના મેળાપના કરીશ સર્વ ઉપાય;
હરખ્યા સાંત્વન પામતાં કૃપાસિંધુ રઘુરાય.

વનમાં કેમ વસો તમે, કહો પિતૃનાં નામ,

જન્મકથા મુજને કહો બોલ્યા તરત જ રામ.

નાથ વાલિ ને હું બે ભ્રાત, પ્રીત વર્ણવું કેમ અગાધ;
માયાવી મયસુતનું નામ આવ્યો શત્રુ અમારે ગામ.

મધરાતે પુરદ્વાર પર એણે મારી હાક,
વાલિએ પીછો કર્યો ભણાવવાને પાઠ.

સહાય ભાઈને કરી સાથે દોડી મેં;
ગિરિની ઘોર ગુફામહીં ગયો આક્રમક એ.

ત્યારે બોલ્યો વાલિ કે બે સપ્તાહ સુધી
ના આવું તો તું મને મૃત લેજે સમજી.

બે સપ્તાહ સુધી મને કહ્યું પ્રતીક્ષાકાજ
એક માસપર્યંત મેં કિન્તુ ત્યાં વાસ.

રક્ત ગુફામાંથી વહ્યું ત્યારે સમજ્યો એમ
માર્યો એણે વાલિને, હવે ન મારું ક્ષેમ.

શિલા ગુફા પર મૂકતાં આવ્યો હું નગરે,
મંત્રીઓએ આગ્રહે આપ્યું રાજ્ય મને.

વાલિ પુરે આવ્યો પછી કરી પ્રખર વિદ્વેષ
માર્યો મુજને સ્ત્રી હણી, કરુણા કરી ન લેશ.

બેચેન બનીને ફરું એના ભયથી હું,
મતંગ મુનિના શાપથી અહીં સુરક્ષિત છું.

તોપણ ભયનો પાર ના સુણતાં દીનદયાળ
દ્રવી ગયા, ફરકી રહ્યા બંને બાહુ વિશાળ.

એક જ બાણે વાલિને હણીશ હું સુગ્રીવ,
બ્રહ્માશિવ શરણે જતાં બચી ન શકશે જીવ.

જે ના મિત્રદુઃખે દુઃખી થાય તેને જોવાનું પાપ ગણાય;
દુઃખ ગિરિ નિજ રજસમ જાણે, મિત્રદુઃખ રજને મેરુ માને.

જેની બુદ્ધિ સહજ ના એવી એની મિત્રતા વ્યર્થ જ જેવી;
મિત્ર મિત્રને સન્માર્ગે વાળે, ગુણ પ્રગટાવે દુર્ગુણ ટાળે.

લેવાદેવામાં શંકા કરે ના, કરે કલ્યાણ બનતું બધું હા !
કરે વિપદમાં શતગણો સ્નેહ, સદા સ્નમિત્ર માનવો એહ.

બોલે સામે આવી મૂઢ વાણ, કિન્તુ પાછળતી હરે પ્રાણ,
કરે અનહિત કુટિલ બનીને, એનો સંગ ના કરવો જરીયે.

શઠ સેવક કંજૂસ રાજ મિત્ર કપટી કુનારી ના લાજ,
શૂળ સરખાં કરાળ એ ચાર કદી કરી શકે ના ઉદ્ધાર.

ચિંતા છોડી દો હવે રાખી મુજ વિશ્વાસ,

બોલ્યા રામ કરીશ હું પૂર્ણ બધીયે આશ.

સાત તાડનાં વૃક્ષને તોડ્યાં એક જ બાણ
ભારે શ્રદ્ધાથી થયો પુલકિત એનો પ્રાણ.

વારંવાર નમાવી શીશ હરખ્યો જાણી ઇશ કપીશ,
ઉપજ્યું જ્ઞાન વધો ને વાણ, બન્યો સ્થિર આજે મુજ પ્રાણ.

છોડી સુખ સંપત પરિવાર અહં સદા સેવીશ દયાળ;
ભક્તિમહીં અવરોધક એ, આરાધક સૌ એમ કહે.

શત્રુમિત્ર સુખદુઃખ જગમાં માયાકૃત છે, યથાર્થ ના;
વાલિ પરમહિતકર મારો સંગ કરાવ્યો આ ન્યારો.
એનો પામી પુનિત પ્રસાદ મળ્યો તમોને શમનવિષાદ.

સ્વપ્ને યુદ્ધ થઇ જો જાય જાગૃતિમાં મન તો શરમાય;
કૃપાતણો વરસો વરસાદ, ભજુ તજી સઘળું દિનરાત.

વિરતિસભર શબ્દો સુણી બોલ્યા રામ સપ્રેમ,
શ્રદ્ધા ધારો સૌ થશે તમે કહો છો તેમ.

વચન થશે મિથ્યા નહીં મારું મિત્ર કદી,
વિધિએ સઘળી યોજના છે અનુકૂળ ઘડી.

* * *

વાલિનો નાશ

નટ મરકટ સમ રામ નચાવે સૌને એમ વેદ સહુ ગાયે;
ધનુષબાણ લેતાં રઘુનાથ ચાલ્યા પછી સુહદની સાથ.

પામી શક્તિ રામતણી કરી ગર્જના ધોર ઘણી,
વાલિ ક્રુદ્ધ દોડ્યો ભારે, સ્ત્રીએ સમજાવ્યો ત્યારે.

મળ્યો જેમને છે સુગ્રીવ બંધુ ઉભય છે તે અતિવીર,
કોશલેશસુત લક્ષ્મણ રામ કાળનેય જીતે સંગ્રામ.

વાલિ વદ્યો સાંભળ પ્રિયે, સમદર્શી રઘુનાથ,
મારશે મને જો કદી બનીશ તોય સનાથ.

એમ કહી સુગ્રીવને તૃણસમાન જાણી
ચાલ્યો લડવા વાલિ એ અતીવ અભિમાની.

ધમકાવ્યો સુગ્રીવને મુક્કો માર્યો તેમ
ગરજીને, સુગ્રીવ તો નાઠો વ્યાકુળ જેમ.

વજ્રસમો લાગ્યો કઠિન એને એક પ્રહાર,
રઘુવીર કહ્યું એહણે વાલિ ભ્રાત ના, કાળ.

એકરૂપ છો બંધુ બે રામે કહ્યું તમે,
એથી એને ના હણ્યો સંદેહચક્રી મેં.

સ્પર્શ કરી સુગ્રીવને કર્યું વજ્રસમ અંગ,
માળ પહેરાવી ધરી શક્તિ દિવ્ય અનંત.

વૃક્ષ ઓથથી રામ એ જોઇ યુદ્ધ રહ્યા,
સુગ્રીવે બળ વાપરી છળને ખૂબ કર્યાં.

કિન્તુ હૃદય હારી ગયું આર્ત એનું જ્યારે
રામે હૃદયે વાલિના શર માર્યું ત્યારે.

વ્યાકુળ પૃથ્વી પર પડ્યો તરત વાલિ એ ત્યાં,
બેઠો પૃથ્વી પર ફરી સામે શ્રીપ્રભુના.

શ્યામ અંગ શિર પર જટા અરુણ નયન સુવિશાળ,
પ્રભુનાં ચરણકમળમહીં મન જોડ્યું તત્કાળ.

ધનુધારી પ્રભુ ઓળખી જન્મ સફળ માન્યો,
પ્રીત પ્રાણ પ્રગટી છતાં મર્મ નહીં જાણ્યો.

બોલ્યો વચન કઠોર એ એથી આર્ત બની,
ધર્મહેતુ પ્રગટ્યા, રહ્યા પારધિ જેમ હણી.

માન્યો પ્રિય સુગ્રીવને તેમજ મને વેરી,
સજા ઘોર દીધી તમે કયા દોષ કેરી?

અનુજપ્રિયા ભગિની સુતનાર શઠ હે કન્યાસમ એ ચાર,

એમના પ્રતિ કુદ્રષ્ટિ કરે પાપ એમને નથી હણ્યે.

મૂઠ તને અતિશય અભિમાન, સ્ત્રીની સલાહ ન ધરી ધ્યાન;
મુજબળઆશ્રિત જનને તેં મારવા ચહ્યો ગર્વ વડે.

ચતુરાઇ ના ચાલશે રામ તમારી પાસ;
પાપી રહ્યો હજીય હું તમને પામી ખાસ?

*

સુણી શબ્દ એ કરુણાસાથ રામે વાલિમસ્તક મૂક્યો હાથ,
કરું અચળ તને રાખ પ્રાણ; કહ્યું વાલિએ કરુણાનિધાન !

મુનિ યત્ન કરે જન્મોજન્મ અંતે રામ તોયે ના'વે મન;
જેના નામે વસી શિવકાશી અર્પે સદગતિને અવિનાશી,
રામદર્શન તે મને થાય એવું બનશે શું કોટિ ઉપાય?

છંદ

શ્રુતિ જેમનાં ગુણ નેતિનેતિ સ્વરે નિરંતર ગાય છે,
મન પ્રાણ જીતી વિષયથી મુનિ મુક્ત નીરસ થાય છે
ત્યારે જ ધ્યાને પ્રગટતા જે તે જ છે સામે રહ્યાં,
અભિમાનવશ માની મને તન રાખવા વચનો કહ્યાં.

પણ મૂર્ખ એવો કોણ કાપી કલ્પદ્રુમ આગ્રહ કરી
જે વાડ બાવળની કરે જીવનમહીં જાગી ફરી?

કરુણાતણી દ્રષ્ટિ કરો ને નાથ વર ઇષ્ટિત ધરો,
જ્યાં કર્મવશ જન્મું મને ત્યાં ભક્ત નિજપદનો કરો.
આ પુત્ર વિનયી ને બલી મુજશો ગ્રહણ તેને કરો,
હે નાથ સુરનરના, બનાવો દાસ અંગદને ખરો.

કરી રામપદપ્રીત દ્રઢ કર્યો પછી તનત્યાગ,
માળા પડતી કંઠથી જેમ ન જાણે નાગ.

શીઘ્ર વાલિને મોકલ્યો શ્રીરામે નિજધામ,
નગરજનો વ્યાકુળ બની ઉભરાયા તે ઠામ.

સ્ત્રી તારા કરતી રહી વિવિધ પ્રકાર વિલાપ,
છૂટાં કેશે ભૂલતાં આર્ત બનીને આપ.

*

તારા વિકળ દેખી રઘુરાયે હરી માયાને જ્ઞાન-ઉપાયે;
જલક્ષિતિજઅગ્નિગગનસમીર પંચભૂતે રચાયું શરીર,
પડ્યું પ્રત્યક્ષ એ આજ સામે, જીવ નિત્ય છતાં રડે શાને?

જ્ઞાન જાગ્યું ત્યારે પગે લાગી, લીધું ભક્તિનું વરદાન માગી;
આપી આજ્ઞા સુગ્રીવને રામે જવા લાગી મરણોત્તર કાળે.

*

લક્ષ્મણને સુગ્રીવને કહ્યું આપવા રાજ,
ચાલ્યા પુરજન પ્રેમથી આજ્ઞાપાલનકાજ.

એકત્ર કરી લક્ષ્મણે પુરજનવિપ્રસમાજ,

કર્્યા નૃપતિ સુગ્રીવને અંગદને યુવરાજ.

હિતકર રઘુવર સમ જગમાંદ્ય, ગુરુપ્રભુબંધુમાત ના તાત;
સુરનરમુનિ સૌની એ રીત કરે સ્વાર્થ માટે સૌ પ્રીત.

વાલિ ત્રાસ વ્યાકુળ દિનરાત, તનમાં વ્રણ ચિંતાતુર આર્ત,
તે સુગ્રીવને કર્યો કપિરાય, રામ ખરે જ અતીવ કૃપાળ.

એવાં પ્રભુને ત્યાગે જે પડે વિપદની જાળે તે;
સરિતા છેક સમીપે હોય શકે સમાવી તરસ ન તોય.

પ્રભુએ કહ્યું સુશો સુગ્રીવ, ઋતુ વર્ષાની હવે સમીપ,
ચૌદ વરસ વનવાસ મળ્યો, ગિરિ પર કાળ વ્યતીત કરવો.

અંગદસહિત ચલાવો રાજ રાખી ઉરમાં મારું કાજ;
વિદાય નૃપ સુગ્રીવ થયો, રામે ગિરિ પર વાસ કર્યો.

ગુફા પ્રવર્ષણ પર્વતે દેવે સરસ કરી
રામ કૃપાનિધિ ત્યાં વસે એવી આશ ધરી.

* * *

વનવર્ણન

સુંદર વન સુમને સોહાય, ગૂંજે અલિ મધુથી મોહાય;
કંદમૂળફળફૂલ અનેક પ્રભુને પેખી થયાં વિશેષ.

પેખી મનહર શૈલ અનૂપ વસ્યા અનુજ સાથે સુરભૂપ;
મધુકરખગમૂગતનધર દેવ કરે સિદ્ધમુનિ પ્રભુની સેવ.

મંગલરૂપ બન્યું વન ખાસ થતાં રમાપતિનો ત્યાં વાસ;
સ્ફટિકશિલા અતિસુંદર એક બેઠા ઉભય રસે ત્યાં છેક.

કહેતા રઘુવર કથા અનેક ભક્તિવિરતિ નૃપનીતિવિવેક;
નભમાં વર્ષામેઘ છવાય મધુર ગરજતા સુભગ સોહાય.

લક્ષ્મણ, જલદ નિહાળતાં નાચે મોર સપ્રેમ,
ગૃહી વિરક્ત વિલોકતાં વિષ્ણુભક્તને જેમ.

ધન ધમંડ નભ ગરજે ઘોર, પ્રિયાહીન ડરતું મન મોર;
રહે દામિની ના ધનમાંઘ, ખલપ્રીત ટકે તેમ ન ક્યાંય.

વિદ્યાથી વિદ્વાન નમે, મેઘ તેમ ક્ષિતિ પર વરસે;
સહે શઠવચન સજ્જન જેમ સહે વૃષ્ટિને પર્વત તેમ.

સરિતા સ્વલ્પ તરત ઉભરાય, છકી અલ્પ ધનની ખલ જાય;
જીવ પડે માયામાં જેમ મલિન વારિ પૃથ્વી પર તેમ.

સલિલ ભરી દે વિવિધ તળાવ જ્યમ સજ્જને સદગુણભાવ;
સરિતાજલ જલનિધિમાં જાય જીવ જેમ શિવમાં સ્થિર થાય.

હરિત ભૂમિ તૃણ સંકુલ, સમજે પડે ના પંથ,
પાખંડ થાય છે ગુપ્ત જેમ સદગ્રંથ.

*

ચોદિશ દાદુસ્વરો સુણાય વેદ ભરો જ્યમ શિશુસમુદાય,
પલ્લવ પાખ્યાં વિટપે અનેક, પામે સાધક જેમ વિવેક.

સુરાજ્યમાં ખલ નિષ્ક્રિય થાય પર્ણહીન ત્યમ અર્કજવાસ;
શોધી મળે ન ક્યાંયે ધૂળ ક્રોધ ધર્મ જ્યમ કરતો દૂર.

ઉપકારી વૈભવથી જેમ સોહે ધરતી શશિથી તેમ;
તમિસ્ત્રમાં ખદોત મળે દંભીસમાજ જેમ ફરે.

મહાવૃષ્ટિ તોડે ક્યારી, સ્વચ્છંદે બગડે નારી;
નીંદે ખેતર ચતુર કિસાન, મોહ તજે બુધ જ્યમ મદમાન.

ધર્મ ના રહે કલિયુગમાંહ્ય ચક્રવાક ના તેમ જણાય;
ઉજ્જડ જમીનમાં ના ઘાસ હરિજન ઉર જ્યમ કામ ખલાસ.

વધતી પ્રજા સુરાજ્યમહીં વ્યાપ્ત જંતુથી તેમ મહી;
વટેમાર્ગુ કરતા વિશ્રામ ઇન્દ્રિય જેમ પ્રગટતાં જ્ઞાન.

પ્રબળ વાયુ વાતાં કદી અભ્ર બધે વિખરાય,
કુપુત્ર ઉપજ્યે કુળતણા ધર્મ જેમ ન પળાય.

ક્યારેક દિન નિબિડ તમ પ્રકટે તેમ પતંગ,
જ્ઞાન જેમ જાગે મટે પામી સંગ કુસંગ.

*

વર્ષા વીતી ને સુભગ આવી શરદ વળી,
કાસડાથકી છે રહી ઘડપણ પ્રગટ કરી.

લોભવૃત્તિ સંતોષને શોષી લે છે જેમ,
અગસ્ત્યતારાએ ઉગી શોષ્યાં પથજલ તેમ.

સરિતાસરમાં સ્વાદુ ને નિર્મળ જળ સોહાય,
મદ મમતા વિણ સંત મન નવ જેવાં મોહાય.

સુકાઠ સઘળે રહ્યાં સરિતાસરપાણી
મમતાને ત્યાગે સદા જેમ પરમજ્ઞાની.

ખંજનપક્ષી શરદને અવલોકી આવ્યાં,
સુકૃત પ્રગટતાં સમય પર જેવિધ મનભાવ્યાં.

પંકરેણુ વિણ શોભતી કેવી સકળ ધરા,
કર્મ શોભતાં નીતિરત જેવાં નૃપતિ તણાં.

અબુધ કુટુંબી ધન વિના વ્યાકુળ બનતાં જેમ

પાણી ઘટતાં મીન સૌ વ્યાકુળ બને છે તેમ.

હરિજન છોડી આશા સૌ શાંતિ પામતો જેમ,
શાંત લાગતું સ્વચ્છ આ નિરભ્ર નભ પણ એમ.

ક્યાંક થતી કોઈ ક્ષણે શરદતણી વૃષ્ટિ
વિરલ માનવી પામતા જેમ ભક્તસૃષ્ટિ.

સુખી મીન સૌ નીર અગાધ, હરિશરણ ગયે જેમ ન બાધ;
ખીલ્યે કમળ હસે સર એમ, નિર્ગુણ બ્રહ્મ સગુણ હો જેમ.

ગૂંજે મધુકર મુખર અનૂપ, સુંદર ખગરવ નાનારૂપ;
ચક્રવાક દુઃખ દેખી રાત જ્યમ દુર્જન પરદ્રવ્ય અમાપ.

તૃષાર્ત ચાતક કરે પુકાર, શિવદ્રોહી ના સુખી લગાર;
સંતદર્શને પાતક જાય તાપ ચંદ્રથી તેમ હરાય.

હરિજન હરિ પામી હરખાય, ચકોર શશિથી ત્યમ ખુશ થાય;
મચ્છરડાંસ મટ્યા હિમત્રાસ દ્વિજદ્રોહે કુળનો જ્યમ નાશ.

*

જીવ થયા અદ્રશ્ય સૌ શરદ આવતાં ખાસ,
સદગુરૂ મળતાં જેમ હો સંશયભ્રમનો હાસ.

સુગ્રીવને શિક્ષા

વર્ષા વીતી શરદઋતુ આવી, નવ સંદેશ સીતાનો લાવી;
મળે કેમે મને માહિતી જો લાવું સીતાને કાળ જીતી તો.

ભલે હોય ગમે ત્યાં જીવંત લઈ આવીશ રાખીને ખંત;
પામી રાજ્ય નગરનિધિનારી દીઘો સુગ્રીવે મુજને વિસારી.

માર્યો વાલિને મેં જે બાણે મારું મૂઢને તે બાણે કાલે;
ટાળે કૃપાથી જે મદમોહ તેને સ્વપ્નેય શું કોધ હોય?

લીલા જાણે કોઈ મુનિજ્ઞાની જેણે રામચરણરતિ માની;
સુણી લક્ષ્મણે ક્રોધિત વાણી ધાર્યા હાથમાં ધનુષ્યબાણ.

સમજાવ્યો એને તરત દયાસિંધુ પ્રભુએ,
લાવવો ઘટે સુહૃદને ભય દર્શાવીને.

*

કર્યો પવનસુતે ત્યાં વિચાર રામકાજનો આવ્યો ના પાર;
શીશ સુગ્રીવચરણે નમાવ્યું, મિત્રવચનને યાદ કરાવ્યું.

બન્યો ભયભીત સુગ્રીવપ્રાણ હર્યું વિષયોએ મારું જ્ઞાન,
હવે પાઠવો દૂતસમૂહ જ્યાં ત્યાં વાનરવીરોનાં જૂથ.
આવે પખવાડિયામાં જે ના રહી જીવિત શકશે તે ના.

પછી બોલાવ્યા હનુમાને વીર વળ્યા સન્માન્યા બલવંત ધીર,
ભીતિપ્રીતિ ને નીતિ બતાવી; ચાલ્યા સર્વે સાદર સુખે નામી.

કર્યો લક્ષ્મણે પુરમહીં તે વખતે જ પ્રવેશ
લાગ્યા વાનર નાસવા કુહુ દેખતાં વેશ.

ધનુષ યઠાવી લક્ષ્મણે કહ્યું નગરને બાળું;
અંગદ આવ્યો એ સમે નમન કરી ન્યારું.

ચરણે મસ્તક મૂકતાં અરજ કરી એણે;
હાથ ઉઠાવીને ધર્યું અભયદાન એને.

સુગ્રીવે હનુમાનને ક્રોધાતુર જાણી
કહી પવનસુતને ભરી વ્યાકુળતા વાણી.

હનુમાને તારા સહિત કરતાં પદે પ્રણામ
પ્રભુના સુંદર સુયશનાં સાદર કર્યાં વખાણ.

લાવી પછી મહેલમાં ધોઈ ચરણકમળ
સુગ્રીવને પગમાં પડી કહ્યાં કરુણવચન.

નાથ, વિષયસમ મદ નથી, વ્યાપે મુનિઓને
એક જ ક્ષણમાં, તો પછી છોડે તે કોને?

આલિંગન આપતાં બંને સુખ માણ્યા;

હનુમાનમુખે દૂતના સમાચાર જાણ્યા.

ચાલ્યો હર્ષિત સુગ્રીવ અંગદાદિ કપિસાથ
લક્ષ્મણને આગળ કરી આવ્યો જ્યાં રઘુનાથ.

નમી ચરણે કહ્યું કર જોડી, ક્ષતિ મારી નથી નાથ, થોડી;
માયા અતિશય પ્રબળ તમારી, કૃપા વરસો છૂટે તો જ ભારી.

વિષયી સુરનરમુનિવર સ્વામી, હું તો પામર વાનર અતિકામી;
નારીનયનમાં બાણ ના વાગ્યાં, ઘોર ક્રોધનિશામાંથી જાગ્યા,
લોભપાશમાં જે ના બંધાયા, નર તમસરખા કો રઘુરાયા.
ગુણ સાધને ના મળે સોઇ, પામે અનુગ્રહથી કોઇકોઇ.

બોલ્યા રઘુપતિ મધુ મુસકાઇ, પ્રિય ભરતસમા તમે ભાઇ;
હવે યત્ન કરો ગણી સેવા મળે સીતાની માહિતી એવા.

એ વખતે નાનાવરણ આવ્યાં વાનરયૂથ
દિશા તથા પ્રદિશાથકી ઉમટ્યાં વિવિધ વરૂથ.

*

કેવી વાનરની મહાસેના, વીર કોણ ગણી શકે એના;
રામચરણે નમાવી સૌ શીશ બન્યા ધન્ય નિહાળીને ઇશ.

હતો વાનર એવો ન એક રામે જેને કરીને વિવેક
પૂજ્યા કુશળ સમાચાર ના હો, વિશ્વરૂપ વ્યાપક રઘુવર તો.

કહ્યું સુગ્રીવે રામનું કાર્ય આ તો મંગલ ને અવિચાર્ય;
શોધો જનકસુતા કરી પ્રેમ, આવો માસ વીત્યે ધન્ય જેમ.

વિના માહિતી આવશે પાછા પુરમાં આ
જીવિત તે શકશે રહી કેમે કરતાં ના.

વચન સુણીને વાનરો ચાલ્યા બધે તુરંત,
સુગ્રીવે સ્નેહે કહ્યું અંગદનલ હનુમંત
જાંબવાન ને નીલ સૌ દક્ષિણમાં જાઓ,
મન ક્રમ વચને સેવતાં સમાચાર લાવો.

ભાનુ સેવવો પીઠથી અગ્નિને ઉરથી,
સ્વામી સ્નેહે સેવવા મુક્ત બની છળથી.

તજી મોહ સેવો પરલોક મટે સકળ ભવકેરા શોક;
દેહતણું ફળ એ જ મહાન ભજવા રામ પરમકલ્યાણ.

એ ગુણવાન એ જ બડભાગ જેને રામચરણ અનુરાગ;
આજ્ઞા માગી કરી પ્રણામ ચાલ્યા હરખી રટતા રામ.

ઢાળ્યું પવનકુમારે શીશ, સમજી બોલાવીને ઇશ
કરથી શીતળ સ્પર્શ કરી મુદ્રિકા સરસ તરત ધરી.

વિરહવીર્યનો કહેતાં સાર સમજાવીને વિવિધ પ્રકાર,
સાંત્વન સીતાને ધરતાં ધન્ય બનો મુજને મળતાં.

જન્મ સફળ સમજી હનુમાન ચાલ્યાં સ્મરતાં કૃપાનિધાન
જાણતા હતા સઘળી વાત નીતિ તોય પાળી સાક્ષાત
પ્રભુએ લીલા બધી કરી વિરહવ્યથાને પ્રાણ ભરી.

ચાલ્યા વનપર્વતદીસર શોધી સઘળે
રામકાજમાં લીન મન ભૂલી સૌ તનને.

થતો ક્યાંક નિશિચર મેળાપ, હણતા મારીને લપડાક;
કરતાં વનપર્વતમાં ખોજ મુનિને ખબર પૂછતાં રોજ.

થયા એક દિન ખૂબ તૃષાર્ત, વારિ મળ્યું ના, ભૂલ્યા વાટ;
હનુમાને મન કર્યું અનુમાન મરશે સૌ ન મળ્યે જલપાન.

ચઢી શિખર જોયું ચોપાસ, દેખાયું કૌતુકશું ખાસ,
ચક્રવાકબક હંસ અનેક ઉડતાં બીજાં ગુફાપ્રવેશ
પક્ષી અનેકવિધિ કરતાં, જનાર ના પાછા ફરતાં

ઉતર્યા ગિરિથી પવનકુમાર, કરવા લાગ્યા સર્વ વિચાર;
ગુફામહીં ચાલ્યા હનુમાન, પછી બધાં સ્મરતાં ભગવાન.

જોયું ઉપવન અંદર સર વિકસિત મધુકુંજ,
મંદિર મધુમય એક ત્યાં નારી ને તપપૂંજ.

દુરથી જ વંદી કહ્યું એને નિજ વૃતાંત,

આજ્ઞા પામી સ્નાનથી થયા પાનથી શાંત.

ફળ મધુમય આરોગતાં સુણી કથા એની;
થઈ રામ પાસે જવા મનોવૃત્તિ એની.

સીતા મેળવશો તમે થશો નિરાશ ન લેશ;
આપું આશીર્વાદ હું પામો સરસ પ્રદેશ.

ઓના આશીર્વાદથી આંખ ઉઘાડી તો
સમુદ્રતટ પરનો સુભગ પ્રદેશ પેખ્યો કો.

તપસ્વિની તે રામની પાસે પછી ગઈ;
ધન્ય કરી રઘુનંદને અખંડ ભક્તિ દઈ.

પ્રભુ આજ્ઞાથી તે ગઈ શુચિ બદરીવનમાં
ધરી રામચરણકમળ પ્રેમથકી ઉરમાં.

* * *

સંપાતિનો સમાગમ

વીતી અવધિ થયું નવ કામ એવું સમજી કપિ હાર્યા હામ;
કરવા લાગ્યા પરસ્પર વાત, ખાલી હાથે ફરીશું શું ભ્રાત !

બોલ્યો અંગદ આંખે ભરી વારિ, ભમે મૃત્યુ મસ્તક પર ભારી;
સૂઘ સીતાતણી નવ પામ્યા, જઈશું સુગ્રીવને હાથે માર્યા.

વાલિ મારી મને હોત માર્યો, કિન્તુ રામે જ મુજને ઉગાર્યો;
નથી સુગ્રીવનો ઉપકાર, હવે દીસે સમીપે જ કાળ.

સુણી વચન રહ્યા કપિવીર, વહાં શીઘ્ર નયનથકી નીર;
બન્યા સર્વ વિચારમાં લીન, વદ્યા વચન પછીથી પ્રવીણ.

મળે સીતાની માહિતી ના જો, પાછા ફરવું નથી નગરે તો;
બેઠા સૌએ લવણસિંધુ પાસે દર્ભ પાથરી મૃત્યુની આશે.

*

દુઃખ દેખી અંગદતણું કહ્યું જાંબવાને,
રઘુનંદનને માનવી કોઈ ના માને.

નિર્ગુણ બ્રહ્મ અજિતઅજ સાચે તે તો છે,
બડભાગી અતિ આપણે બન્યા સેવકો કે.

સગુણ બ્રહ્મ શ્રીરામનો પામીને અનુરાગ

શ્વાસ લઇએ પ્રતિપળે અન્ય ઊડતાં રાગ.

સ્વેચ્છાથી પ્રભુ અવતરે સુરક્ષિતિગોદ્રિજકાજ,
સંગ સગુણ ભક્તો રહે કરી મોક્ષસુખત્યાગ.

કથા એવી સુણી ભલીભાંતિ ગિરિકંગરામાંથી સંપાતિ
આવ્યો ઉલ્લાસ સાથે બહાર આપ્યો જગદીસે જાણી આહાર.

આજે આહાર સૌનો કરું હું, ઘણા દિવસે ભોજનને જમું હું;
ભરી ઉદર પામ્યો ના આહાર, આજે વિધિએ દીઘો એક વાર.

સુણી શબ્દ સંપાતિના જાણ્યું ડરી મરણ સમીપે જ આવ્યું;
બોલ્યો અંગદ શાંતિથી ત્યારે, પ્રભુધામમાં જે ગયો પ્યારે
રામકાર્ય કાજે તન ત્યાગી એ જટાયુ પરમ બડભાગી.

સુણી સંપાતિએ ગૂઢ વાણી આપી અભય સૌને મિત્ર માની,
જાણી સઘળી જટાયુની કરણી પ્રીતિ ઠાલવી પ્રભુપ્રતિ મનની.

સમુદ્રતટ પર અંજલિ જટાયુને આપી
કથા કહી સંપાતિએ નિર્ભયતા સ્થાપી.

તરુણાવસ્થામાં અમે એક વાર નભમાં
ઉડી રવિ પાસે ગયા ડૂબી બળમદમાં.

પાછો ફર્યો જટાયુ તો સહેવાતાં ના તેજ,

પરંતુ ઘોર અમંગલ કર્યું તે દિને મેં જ.

અસહ્ય તેજે પાંખ બે મારી બળી ગઇ,
ઘોર કરી ચિત્કાર હું નીચે ગયો પડી.

કૃપાસિંધુ મુનિ ચંદ્રમાં મુજ પર દયા કરી
દેહાભિમાનને રહ્યા જ્ઞાને ઘોર હરી.

પરમાત્મા ત્રેતાયુગે ઘરશે મનુજશરીર
હરશે પત્ની તેમની ત્યારે નિશિચરવીર.

દૂત એહની ખોજમાં પ્રભુ તે મોકલશે,
પવિત્ર બનશે તેમને જ્યારે તું મળશે.

પાંખ પ્રગટશે ત્યાં તને, ચિંતા ના કર તું,
રહસ્ય કહેજે એમને જનકનંદિનીનું.

મુનિવરની શબ્દો થયા આજ સત્ય લાગે,
અભિનવ ચેતન મુજમહીં આજ અહીં જાગે.

ત્રિકૂટ ગિરિ પર છે વસી લંકાપુરી મહાન,
સ્વભાવથી નિર્ભય વસે રાવણ ત્યાં બળવાન.

અશોકવનમાંહી વસે સીતા શોકિત ત્યાં;
કહું દિવ્ય દ્રષ્ટિથી નીરખી રહસ્ય આ.

વૃદ્ધ થયો ના હોત તો કરત સપ્રેમ સહાય;
સમુદ્રને ઓળંગવા કરવો ઘટે ઉપાય.

ઓળંગે શતયોજન સાગર તે જ કાર્ય કરશે મતિઆગર;
રમાકૃપાથી નવલ શરીર મળ્યું મને, સૌ ધારો ધીર.

પાપી જેનું નામ સ્મરી ભવસાગરને જાય તરી,
તેના જન છો, ક્લૈબ્ય તજી કરો ઉપાયો રામ ભજી.

એમ કહી સંપાતિ ગયો, વિસ્મય સૌને પરમ થયો;
સૌએ નિજબળમાપ કહ્યું, પાર જવા ના ઉચિત ગણ્યું.

જાંબવાન કહે વૃદ્ધ થયો, બલી પ્રથમ જેવો ન રહ્યો;
વામન ખરના શત્રુ બન્યા ત્યારે બળની કેં ન મણા.

બાંધી બલિને પ્રભુ વધ્યા, વર્ણવાય ના કાય;
દોડી સાત પ્રદક્ષિણા કરી બે ઘડીમાંદ્ય.

તરુણાવસ્થાનું હતું બળ એવું ભારે,
અનેક અર્ણવ હોત મેં ઓળંગ્યા ત્યારે.

અંગદ બોલ્યો સિંધુની જઈ શકું હું પાર,
શંકા કિન્તુ મને રહે પાછા ફરતી વાર.

કહ્યું જાંબવાને તમે સુયોગ્ય સર્વ પ્રકાર

નાયક સર્વતણા છતાં, કરાય શેં તૈયાર ?

જાંબવાન બોલ્યા હનુમાન, મૌન કેમ બેઠા બલવાન;
પવનતનય બળ પવનસમાન વિવેકગુણવિજ્ઞાનનિધાન,
કાર્ય કઠિન એવું શું છે થાય તમારાથી ના જે ?

રામકાર્ય માટે અવતાર સુણતાં થયા પર્વતાકાર;
કનકવર્ણ તેજોમય કાય, જાણે અન્ય ગિરિતણા રાય.

સિંહનાદથી વારંવાર, બોલ્યા અર્ણવ હોય અપાર
રમતવાતમાં પાર કરું, રાવણ સુહૃદો સાથ હણું.

ત્રિકૂટ પર્વતને લાવું અનાયાસ પાછો આવું.
આદેશ મને ઉચિત ધરો રામકાર્યથી ધન્ય કરો.

કહ્યું જાંબવાને સ્મિતસાથ, ભીડી શકો કાળને બાથ,
સીતાદર્શન ફક્ત કરો, સમાચાર સંપૂર્ણ ધરો.

રામ બાહુબળથી હણશે નિશિચરને, રાક્ષસ મરશે,
સીતાને મેળવશે એમ, કપિસેના છે કૌતુક જેમ.

છંદ

ત્રિભુવન સુપાવન સુયશ સુરમુનિ નારદાદિ વખાણશે,
નિશિચર સકળ સંહારતાં શ્રીજનકનંદિની લાવશે;
જન સુણી ગાઇ કહી સમજી પરમપદને પામશે,

રઘુવીર પદપાથોજ મધુકર દાસ તુલસી ગાય છે.

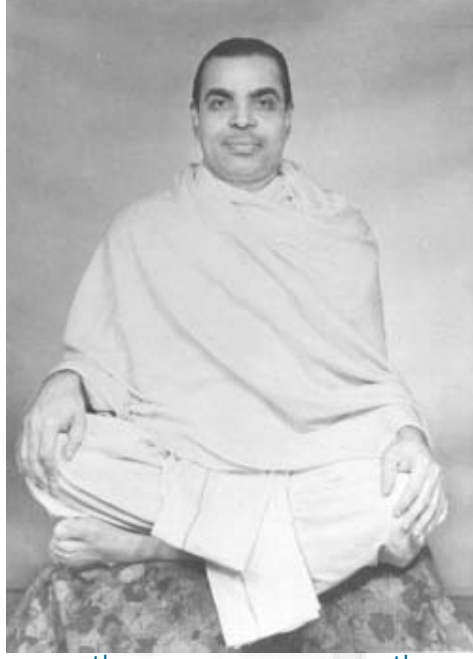
ભવભેષજ રઘુનાથયશ સુણશે જે નરનાર
સકળ મનોરથ એમના કરશે સિદ્ધ કૃપાળ.

નીલકમળસમ શ્યામ કોટિકામ શોભા અધિક
રામચરિત સુણવું ઘટે નામ જેમનું ખગબગઅધિક.

(કિષ્કિન્ધાકાંડ સમાપ્ત)

About the Author

(Aug 15th 1921 - Mar 18th 1984)

Author of more than hundred books, Mahatma Shri Yogeshwarji was a self-realized saint, an accomplished yogi, an excellent orator and an above par spiritual poet and writer. In a fascinating life spanning more than six decades, Shri Yogeshwarji trod the unknown intricate path of spiritual attainments single handedly and put immense faith in the tenderheartedness of God in the form of Mother Goddess.

Shri Yogeshwarji dared to dream of attaining heights of spirituality without guidance of any embodied spiritual master and thus defied popular myths prevalent among the seekers of spiritual path. He blazed an illuminating path for others to follow.

Born to a poor Brahmin farmer in a small village near Ahmedabad in Gujarat, Shri Yogeshwarji lost his father at the tender age of 9. He was taken to a Hindu orphanage in

Mumbai for further studies. However, God's wish was to make him pursue a different path. He left for Himalayas early in his youth at the age of 20 and thereafter made holy Himalayas his abode for penance for nearly two decades. During his stay there, he came across a number of known and unknown saints and sages. He was blessed by divine visions of many deities and highly illumined souls like Raman Maharshi and Sai Baba of Shirdi among others.

Yogeshwarji's experiences in spirituality were vivid, unusual and amazing. He succeeded in scaling the highest peak of self-realization resulting in direct communication with the Almighty. He was also blessed with extraordinary spiritual powers (siddhis) illustrated in ancient Yogic scriptures. After achieving full grace of Mother Goddess, he started to share the nectar for the benefit of mankind. He traveled to various parts of India as well as abroad on spiritual mission where he received enthusiastic welcome.

He wrote more than 100 books on various subjects and explored all form of literature. His autobiography 'Prakash Na Panthe' - much sought after by spiritual aspirants worldwide, is translated in Hindi as well as English. A large collection of his lectures in form of audio cassettes are also available.

For more than thirty years, Yogeshwarji kept his mother (Mataji Jyotirmayi) with him and thus became a living example of well known Sanskrit adage 'Matru Devo Bhava' (Mother is a form of God). Yogeshwarji was known among saints of his time as Matrubbhakta Mahatma. Mataji Jyotirmayi left for heavenly abode in 1980 after receiving exemplary services at the hands of Yogeshwarji and Maa Sarveshwari at Bhavnagar.

Shri Yogeshwarji left his physical body on March 18th 1984, while delivering a lecture at Laxminarayan Temple, Kandiwali in Mumbai. Shri Yogeshwarji left behind him a

spiritual legacy in the form of Maa Sarveshwari, who is now looking after his manifold benevolent activities.

It has been ages since we have come across a saint of Yogeshwarji's caliber and magnitude. His manifestation will continue to provide divine inspiration for the generations to come.

શ્રી યોગેશ્વરજીનું સાહિત્યિક પ્રદાન

આત્મકથા	પ્રકાશના પંથે ▪ પ્રકાશના પંથે (સંક્ષિપ્ત) ▪ પ્રકાશ પથ કા યાત્રી ▪ Steps towards Eternity
અનુવાદ	રમણ મહર્ષિની સુખદ સંનિધિમાં ▪ ભારતના આધ્યાત્મિક રહસ્યની ખોજમાં ▪ હિમગીરીમાં યોગી
અનુભવો	દિવ્ય અનુભૂતિઓ ▪ શ્રેય અને સાધના ▪ શ્રેય ઔર સાધના
કાવ્યો	અક્ષત ▪ અનંત સૂર ▪ બિંદુ ▪ ગાંધી ગૌરવ ▪ સાંઈ સંગીત ▪ સનાતન સંગીત ▪ તર્પણ ▪ Tunes unto the infinite
કાવ્યાનુવાદ	ચંડીપાઠ ▪ રામચરિતમાનસ ▪ રામાયણ દર્શન ▪ સરળ ગીતા ▪ શિવમહિમ્નસ્તોત્ર ▪ શિવ પાર્વતી પ્રસંગ ▪ સુંદર કાંડ ▪ વિષ્ણુસહસ્રનામ
ગીતો	ફૂલવાડી ▪ હિમાલય અમારો ▪ રશ્મિ ▪ સ્મૃતિ
ચિંતન	બ્રહ્મસૂત્ર ▪ ગીતા દર્શન ▪ ગીતાનું સંગીત ▪ ગીતા સંદેશ ▪ ઈશાવાસ્યોપનિષદ ▪ ઉપનિષદનું અમૃત ▪ ઉપનિષદનો અમર વારસો ▪ પ્રેમભક્તિની પગદંડી ▪ શ્રીમદ્ ભાગવત ▪ યોગ દર્શન
લેખ	આરાધના ▪ આત્માની અમૃતવાણી ▪ ચિંતામણી ▪ ધ્યાન સાધના ▪ Essence of Gita ▪ ગીતા તત્વ વિચાર ▪

ભજનો	જીવન વિકાસના સોપાન • પ્રભુ પ્રાપ્તિનો પંથ • પ્રાર્થના સાધના છે • સાધના • તીર્થયાત્રા • યોગમિમાંસા આલાપ • આરતી • અભિપ્સા • દ્યુતિ • પ્રસાદ • સ્વર્ગીય સૂર • તુલસીદલ
જીવનચરિત્ર	ભગવાન રમણ મહર્ષિ - જીવન અને કાર્ય
પ્રવચનો	અમર જીવન • કર્મયોગ • પાતંજલ યોગ દર્શન
પ્રસંગો	ધૂપ સુગંધ • કળીમાંથી ફૂલ • મહાભારતના મોતી • પરબનાં પાણી • સંત સમાગમ • સત્સંગ • સંત સૌરભ
પત્રો	હિમાલયનાં પત્રો
પ્રશ્નોત્તરી	અધ્યાત્મનો અર્ક • ધર્મનો મર્મ • ધર્મનો સાક્ષાત્કાર • ઈશ્વર દર્શન
નવલકથા	આગ • અગ્નિપરીક્ષા • ગોપીપ્રેમ • કાદવ અને કમળ • કાયાકલ્પ • કૃષ્ણ રુકમિણી • પરભવની પ્રીત • રક્ષા • સમર્પણ • પરિક્ષિત • પરિમલ • પ્રીત પુરાની • પ્રેમ અને વાસના • રસેશ્વરી • ઉત્તરપથ • યોગોનુયોગ
સુવાક્યો	પરબડી • સર્વમંગલ
વાર્તાઓ	રોશની

For more information
On the life & works of
Shri Yogeshwarji

Please visit
www.swargarohan.org